

KATEHEZA DJECE

1. Katehezom djece (= k. d.) nazivamo k. upravljenu djeci od ranog djetinjstva sve do školske dobi. Riječ je o pravoj *evangelizaciji* kako bi i u „svijetu djece“ zazvučao radostan odjek Isusova otajstva. Ova se k. ne može poistovjetiti s nekim općim „rel. odgojem“ a niti zamisliti kao neki didaktički dodatak k. djece i mladih. U ovom posljednjem poimanju moglo bi se govoriti samo o prilagođivanju k. kojoj se želi dati oblik prikladan za rad s djecom. K. dj. je osobita i sasvim točno određena i predstavlja prvi stupanj *itinerarija uvođenja* u kršćanstvo, koji ima svoj razvoj, potpomognut ili zaustavljen nedostatkom ili pogrešnom postavkom ove k.

2. K. d. se temelji na svijesti da je svako dijete osoba već od svog rođenja, a ne osoba u nastajanju; u Crkvi je po krštenju punopravni subjekt. Osim toga, djeca su prisutna u božanskoj objavi. Knjige SZ i NZ mnogo puta o njima govore. „Knjige Zakona“ priznaju ih kao živi dio izraelskog naroda, a ne kao svojину odraslih: oni pripadaju Gospodinu (*Post* 4,1; 22,1–2; *Ez* 13,1). Te nam knjige nude modele odgoja koji uključuje djecu u Savez između Jahve i na-

roda (*Pnz* 6,4–6; 20–25; *Ez* 12,26–27). Proročke knjige, zatim, optužuju narod zbog tlačenja *siromaha*, među kojima su djeca, posebno siročad. Knjige NZ naviještaju da Otac šalje svoga Sina: začet po Duhu Svetom, postaje čovjekom u Marijinoj utrobi i rađa se kao „dijete“. I dječak „Isus napredovao u mudrosti, dobi i milosti kod Boga i ljudi“ (*Lk* 2,52).

3. Isus gleda djecu koju mu predstavljaju, uzima ih u naručje, miluje ih (*Iz* 66,12; *Mk* 10,13–14.16), polaže na njih ruke blagoslivljajući ih. Potaknuti smo da ovu k. smatramo „*znakovima*“ koji su ostvarenje proročkih navještaja (*Iz* 66,12) i koji postaju „*riječ*“, radosna vijest ljubavi (*Iz* 49,15).

4. Na svijetu postoje maleni, djeca, koje treba prihvatiti. Mnogo puta odrasli misle da su djeca siromašna značenjem i vrijednošću; često su odbačena na rub i na različite načine isključena iz zajedničkoga ljudskog života. Božja riječ neprekidno stavlja pod pitanje svaku osobu, svaku zajednicu, svaku civilizaciju i kulturu koja tlači djecu. Dostojanstvo djece u svjetlu riječi Božje odnosi se na svu djecu, bez iznimke, jer su svi pozvani da upoznaju Oca, da postanu njegova djeca i Isusova braća.

5. Neki su od njih pozvani u djetinjstvu.

Drugi će biti pozvani kasnije. Na krštenju Duh zove i malene, još i prije nego su sposobni da ga traže. Praksa krštavanja tek rođene djece nalaze danas obiteljima i kršćanskim zajednicama da se pitaju o značenju koje pridaju tom slavlju. Izvan perspektive vjere, koja od toga crkvenog djela čini očitovanje predusrećujuće Očve ljubavi, teško je opravdati takvu praksu: bilo pred primjedbama laičkog mišljenja bilo pred zalaganjem za obraćenjem, koje je povezano s krštenjem. Izbor krštenja uključuje za roditelje i za kršćanske zajednice, od vjernika do biskupa, da s roditeljima podijele odgovornost za taj izbor, obvezu k. d.

6. Kao o Isusu, tako se i o svakom djetetu može govoriti kao o „došašću“ o „rođenju“ („Božiću“), o „bogojavljenu“. *Došašće*: danas svi jednodušno priznaju da odgoj djeteta, prema tome i njegova evangelizacija, započinje prije njegova rođenja. *Predbračna k.* (→ brak) od izuzetne je važnosti za odgoj zaručnika i supružnika kao odgojitelja u vjeri (a to isto vrijedi i za daljnju k.) zbog tajanstvenih ali stvarnih odnosa koji postoje između djeteta i majke, koja ga nosi u utrobi.

7. *Rođenje* (Božić): to je djetetov ulazak u život. Drevni izraz „doći na svjetlo“ radosno odzvanja kao radosna vijest: „Isus je svjetlo svakoga čovjeka koji dolazi na ovaj svijet.“ No to dijete dolazi i na svjetlo koje je njegova obitelj, njegov dom, narodna zajednica koja ga priznaje „jednim od svojih“. Na tom licu može biti i znakova bolesti i smrti. U tim je slučajevima potrebno da se cijela zajednica okupi oko roditelja u punoj solidarnosti te tako katehizira ljudsko dostojanstvo svakog djeteta.

8. *Očitovanje ili „bogojavljene“*: i djeca rastu u mudrosti, dobi i milosti, pred Bogom i pred ljudima. Na početku ovise o drugima. Gotovo bi se reklo da su kao prazne posude koje treba ispuniti, pa ipak se dan za danom uvjeravamo da su svijet sa svojom kulturom, svojom civilizacijom, svojom mogućom pobožnošću, bogatom slikama, osjećajima, skrivenim darovima koji se postupno bude, dolaze na svjetlo, postaju trajni. Između djece i odraslih otkriva se mogućnost komuniciranja. Poruke se neposredno ismjenjuju prije riječi koje bi se mogle izreći. Govor odrasluga ne treba postati sred-

stvo pritiska kako bi dijete izvršilo zapovijedi, nego sredstvo komuniciranja za *zajedništvo*, da bi se *hodilo zajedno*.

9. Ista poruka vjere priopćuje se postupno u okviru tog odnosa roditelji—djeca (→ obiteljska k.; roditelji). Riječ je o komunikaciji do koje neizostavno dolazi također kad roditelji toga nisu svjesni. U dodiru s njima, kao i s drugim odraslima (→ dječji vrtić), djeca uvijek razvijaju određen način promatranja stvarnosti. Doista, postoji dan kad u životu svakog djeteta prvi put u ušima zazvuči ime: Isus. Ako je taj prvi susret s Isusom pod znakom „života i ljubavi“, daljnji će razvoj biti lakši. Ako bi taj prvi susret bio pod znakom smrti i straha, iznudivanja ili žalosti, tada bi u idućem razvoju sigurno bilo razloga nepodnošenja i odbacivanja bilo kakvog kat. govora.

10. Mnogo puta i na različite načine djeca uočavaju Božju prisutnost izvan govora o Bogu i prije nego se o njemu govori. Kad se djeci pomogne da *slušaju*, *promatraju*, *razmatraju*, tada postaju sposobna *odgovoriti*, *govoriti*, *sjediniti kretnje s riječima*. *Molitva* postaje k. Riječi i geste koje odrasli mogu ponuditi djeci za molitvu, moraju uvijek biti u službi njihove spontanosti. Ali da bi naučili moliti osjećaju potrebu da se obrate onime koji im se već ljubazno obratio: ne mogu naučiti moliti u ime neke apstraktne dužnosti.

11. Sva djeca imaju pravo znati ono što je Otac htio objaviti svojoj djeci i na koji je to na način objavio. U osobi Isusa mogu naći to prvo neposredno cjelovito shvaćanje. Uputno je podsjetiti da je k. uvijek služenje Pismu također i kada je riječ o djeci. Stoga se roditelji zalažu u produblivanju velikih biblijskih tema. Zatim je riječ o tome da se dječji jednostavno *ripovijeda*, u najzgodnijoj prilici i na najpovoljniji način; bez povezivanja Biblije s bajkama i neizvornim legendama. *Kršćanski blagdani* svakako ostaju prve i glavne prilike da se govori mnogoj djeci, usklađeno i zanimljivo, o onome što biblijske knjige kažu o Isusu. *Pripovijedati* prikladno djeci, ne znači djetinjasto: odrastao Isus prikazan prikladno djeci, je zanimljiviji od Isusa djeteta predstavljenog jezikom prilagođenim odraslima.

12. Danas postoje raznovrsna kat. pomagala

za djecu, ali ne prenose sva cjelovitu vjeru. Zato je potrebno biti oprezan.

Bibliografija

CEI, „Il catechismo dei bambini”, Roma, 1973; S. CAVALLETTI, „Il potenziale religioso del bambino”, Roma, Città Nuova, 1979; H' LUBIENSKA DE LENVAL, „Pedagogia sacra”, Leumann-Torino, LDC, 1969; K' TILMANN, „Stupore ed esperienza, vie a Dio”, Roma, Ed. Paoline, 1969; R' VIANELLO, „La religiosità infantile”, Firenze, Giunti Barbera, 1976.

GIANFRANCO FREGNI